

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning

Lovforslaget har primært til formål at gennemføre væsentlige forbedringer af befolkningens adgang til retshjælp.

I den forbindelse foreslås betydelige forhøjelser af de økonomiske grænser for meddelelse af fri proces og offentlig retshjælp ved advokater.

Det foreslås således, at den nuværende indtægtsgrænse for at kunne få fri proces for et ægtepar forhøjes fra 110.000 kr. i samlet socialindkomst til en samlet socialindkomst på 175.000 kr. Tillægget pr. barn på 15.000 kr. foreslås forhøjet til 25.000 kr. Indtægtsgrænsen for enlige uden børn vil efter forslaget blive forhøjet fra 83.000 kr. til 130.000 kr.

Endvidere indeholder lovforslaget en regel om, at fri proces i modsætning til i dag i almindelighed skal medføre fritagelse for at erstatte modparten sagens omkostninger. Dernæst foreslås en udvidelse af området for advokatretshjælp både for så vidt angår de omfattede sagskategorier og med hensyn til retshjælpsydelsens omfang og indhold.

Samtidig foreslås, at retshjælpsforsikringer gøres til den primære sikring mod befolkningens procesudgifter, idet en bevilling til fri proces alene skal omfatte de omkostninger ved sagen, der ikke er dækket af en eventuel retshjælpsforsikring. Endvidere foreslås, at fri procesbevillingen for den mere velstillede del af dem, der opfylder betingelserne for at få fri proces, i almindelighed betinges af, at der indbetales et gebyr på 800 kr. til statskassen. Herudover foreslås en ophævelse af reglen om automatisk beskikkelse af en advokat for den sagsogte i ægteskabssager.

Endelig foreslås en række andre ændringer i reglerne for meddelelse af fri proces, herunder en ligestilling mellem ægteskabelige og ikke-ægteskabelige samlivsforhold. En anden væsentlig ændring består i, at der ved afgørelsen af, om der skal meddeles fri proces, skal tages hensyn til muligheden for at få sagen behandlet af Forbrugerklagenævnet

eller et af de private klage- eller ankenævn, der er godkendt af Forbrugerklagenævnet.

Lovforslaget er udarbejdet i overensstemmelse med lovudkastet i betænkning nr. 1113/87, der er afgivet af retshjælpsudvalget. Da en del af de foreslåede ændringer skal gennemføres administrativt, indeholder betænkningen forslag til nye bekendtgørelser om fri proces og om offentlig retshjælp ved advokater. Såfremt lovforslaget vedtages, vil Justitsministeriet udstede sådanne bekendtgørelser i overensstemmelse med udvalgets udkast.

Baggrunden for lovforslaget er endvidere en beretning, afgivet af Folketingets Retsudvalg den 20. september 1985 over et forslag til folketingsbeslutning om forbedring af adgangen til retshjælp, fri proces m.v. Beslutningsforslaget og beretningen er medtaget i betænkningen og i øvrigt optrykt i Folketingstidende 1984-85, tillæg A, sp. 3689, og tillæg B, sp. 3097.

Herudover blev der den 23. april 1987 af medlemmer af Socialdemokratiet fremsat forslag nr. B 156 til folketingsbeslutning om regulering af indtægtsgrænserne for opnåelse af fri proces og retshjælp og om forhøjelse af vederlag til nævninge og domsmænd og til advokater, der yder offentlig retshjælp (blad nr. 737). Beslutningsforslaget er medtaget i betænkningen. Beslutningsforslaget var til første behandling den 6. maj 1987 (Folketingstidende 1986-87, sp. 11294). Den 20. juni 1987 har Retsudvalget afgivet beretning over beslutningsforslaget (blad nr. 1087). I beretningen henstiller et flertal i udvalget til justitsministeren, at der inden udgangen af folketingsåret 1986-87 sker en regulering af de gældende satser og indtægtsgrænser baseret på den skete løn- og prisudvikling.

Da de forslag, der er indeholdt i lovforslaget – som anført af retshjælpsudvalget – skal ses i sammenhæng som en samlet reform af retshjælpsområdet, har Justitsministeriet ikke fundet administrativt at burde foretage de nævnte ændringer af indtægtsgrænser og vederlag, før Folketinget har haft lejlighed til at tage stilling til de dele af reformen, der kræver lovændring, herunder de foreslåede nye regler vedrørende retshjælpsforsikringer og beta-